

Uwarunkowania konsumpcji pozaszkolnych usług edukacyjnych dla młodzieży na przykładzie województwa podkarpackiego

mgr Małgorzata Krzeszowska

Dysertacja podejmuje problematykę konsumpcji pozaszkolnych usług edukacyjnych dla młodzieży w województwie podkarpackim. Celem głównym jest wskazanie najważniejszych czynników determinujących proces decyzyjny konsumentów na rynku pozaszkolnych usług edukacyjnych, a celem aplikacyjnym - ocena dostępności pozaszkolnych usług edukacyjnych oraz wskazanie usługodawcom kierunków oczekiwanych zmian.

Realizacji celów i weryfikacji hipotez dokonano w oparciu o wtórne i pierwotne źródła informacji w obrębie których zrealizowano pogłębione wywiady z usługodawcami (n=15) oraz badanie ankietowe wśród uczniów (13-18 lat) i rodziców/opiekunów prawnych (n=415).

Przeprowadzone badania pozwoliły na potwierdzenie tezy głównej pracy, zakładającej, że obserwowane w ostatnich latach zmiany sytuacji społeczno-ekonomicznej gospodarstw domowych sprzyjają zwiększeniu konsumpcji pozaszkolnych usług edukacyjnych. Wykazały też związek wykształcenia rodziców/opiekunów prawnych oraz dochodu na osobę w gospodarstwie domowym z uczestnictwem potomstwa w pozaszkolnych usługach edukacyjnych. Odrzucono natomiast hipotezy dotyczące związku z miejscem zamieszkania i liczbą dzieci w rodzinie. Potwierdzono także wzrost konsumpcji pozaszkolnych usług edukacyjnych w związku z wprowadzeniem programu 500+ oraz oddziaływanie innych osób na proces wyboru konkretnego rodzaju zajęć dodatkowych.

Dysertacja składa się z pięciu rozdziałów, poprzedzonych Wstępem zawierającym wprowadzenie do tematyki badawczej oraz założenia metodyczne.

Pierwszy rozdział koncentruje się na tematyce konsumpcji i konsumenta zaprezentowanych w świetle nurtu ekonomii klasycznej i ekonomii behawioralnej. Zaprezentowano cechy konsumentów XXI w. oraz scharakteryzowano proces serwicyzacji konsumpcji w odniesieniu do gospodarstw domowych. Rozdział drugi poświęcony jest zagadnieniom związanym z usługami edukacyjnymi. Przedstawiono w nim specyfikę usług edukacyjnych wraz z czynnikami determinującymi ich rozwój, specyfikę procesu zakupu usługi edukacyjnej oraz uczestników tego procesu a także scharakteryzowano przedstawicieli Generacji Z – jako głównych klientów pozaszkolnych usług edukacyjnych. Rozdział trzeci przedstawia znaczenie kapitału ludzkiego w gospodarce oraz wskazuje rolę edukacji w tym procesie, ze szczególnym uwzględnieniem kapitału ludzkiego młodzieży. W rozdziale czwartym dokonano charakterystyki rynku usług edukacyjnych i uwarunkowań jego rozwoju w województwie podkarpackim. W rozdziale piątym zaprezentowano wyniki badań własnych odnoszących się do motywów wyboru, zakresu korzystania oraz czynników determinujących aktualne i przyszłe decyzje respondentów związane z wyborem pozaszkolnych usług edukacyjnych. Podsumowanie dysertacji stanowi syntezę przeprowadzonej analizy, odniesiono się w nim do weryfikacji hipotez badawczych oraz sformułowano wnioski końcowe.

Wyniki badań wykazały, że rynek pozaszkolnych usług edukacyjnych jest rynkiem o dużych perspektywach rozwojowych. Przyszłość edukacji, w tym pozaszkolnych usług edukacyjnych będzie ściśle powiązana z dynamicznym rozwojem nowoczesnych technologii, ważną rolę będą także odgrywać usługi ukierunkowane na rozwój kompetencji informatycznych, ze szczególnym uwzględnieniem programowania i robotyki.

W świetle nowych wyzwań na rynku pracy, jak też wzrastających oczekiwań samych usługobiorców, podmioty świadczące pozaszkolne usługi edukacyjne muszą systematycznie wzbogacać ofertę, zwracając uwagę nie tylko na "twardy" przekaz merytoryczny, ale także na rozwijanie kompetencji miękkich coraz bardziej oczekiwanych i docenianych przez pracodawców.

Dotyczy to zwłaszcza kształtowania umiejętności rozumienia otaczającego nas świata, analizowania informacji oraz krytycznego i twórczego myślenia.

Słowa kluczowe: usługi edukacyjne, kapitał ludzki, zajęcia pozaszkolne, program 500+, Generacja Z, województwo podkarpackie, rynek pracy.